

Disputatio medica inauguralis, de novitatibus medicis in genere / [Johann Michael Glaschke].

Contributors

Glaschke, Johann Michael.
Stahl, Georg Ernst, 1660-1734.
Universität Halle-Wittenberg.

Publication/Creation

Halae Magdeb : Litt. Chr. Henckelii, [1704]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ehkqc8jm>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,
De
NOVITATIBUS
MEDICIS IN GENERE,

Quam

Alma Regia & Electorali Fridericiana,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
N. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSICI ET ELECTORATUS
BRANDENBURGICI HEREDE

&c. &c.

EX DECRETO GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ,
SUB PRÆSIDIO

N. GEORGII ERNESTI STAHL,
MED. D. ET PROFESS. PUBL. ORDINAR.
h. t. FACULT. DECANI

On. Patroni, Præceptoris ac Promotoris
sui, omni observantiae cultu prosequendi,

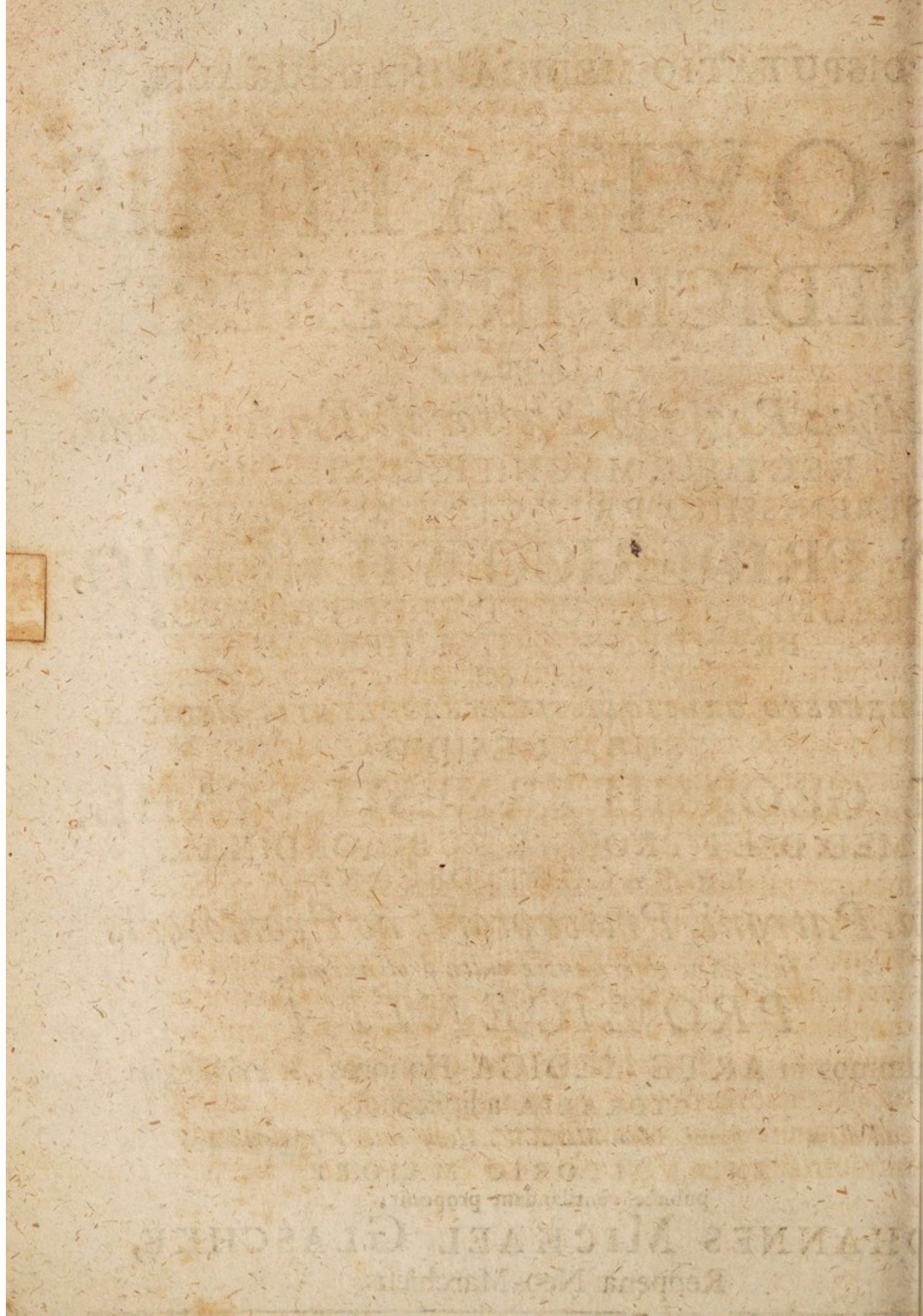
PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA Honores, & Privilegia
DOCTORALIA adipiscendi,

ad diem Junij Anno MDCCIV. Horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI
publice ventilandam proponit,

JOHANNES MICHAEL GLASCHKE,
Reppena Neo-Marchicus.

PROOEMIUM.

Rudenter monet Hippocrates, quamdiu omnia in illo statu permanent, sub quo Medicus remedium aliquod aut medicationem præscribere necessarium judicaverit, nihil mutandum esse de consilio aut remedio. Salutaris

profecto semper est constantia in consilio, nempe bono, utpote à quo non possis digredi nisi ad malum : Si vero ad melius & optimum progressum dari arguteris, præstiterit certe statim ab initio optimum sectari : certe enim etiam acceptione non plane grammaticæ captiosa, ordinariæ per τὸ bonum magis intelligi solet, quod maxime tale sit. Licet autem propter magnam imbecillitatem humani ingenii præcipue per individua, iniquum & non ferendum videatur, posteriores cogitationes, siquidem illæ prioribus meliores sint (quod minime omnium semper contingit) intercludere, & ab hominibus, tanto magis autem ab individuis antiqua assuetudine ad crudiores primas volutationes assuetis, exigere, ut nihil poenitendum admittant ; modo negotium non sit nimium simplex, v. gr. an unum & plura idem valeant:

in eiusmodi tamen negotiis, quæ & propria sua dignitate iudicium vigilantius poscunt, & plurium iudicum pensitationem subire intelliguntur, nemo facile consenserit, perpetuis veluti fluctuationibus ita indulgendum esse; ut, si nihil solidi circa tales res decernatur, nemini e tanto numero illud aliquo jure exprobrari justum & æquum sit. Non excurremus in varia hominum ardua negotia, postquam certe domi est, quod perpendamus; in Medicina inquam nostra, jure meritoque exigi possit, ut illa à tot seculis, sub tot, immenso certe numero, quotidianis experimentis, & tanta Medicorum nomen mordicus tuentium vilitate, quicquid in his rebus usquam verum subesse possit, vel universim jam solidissime deprehensum atque stabilitum esse, vel certe ad minimum, bonâ ex parte, aut profecto aliquâ saltem ex parte ita penitus firmiter statuminatum haberetur, ut l nullum, vel certe non nisi exiguum, circa tales res ad minimum aliquâ restaret dubium, aut qualiscunque defectus. Sane vero per plura præterita secula visa sibi est mortalitas hanc certitudinem affecuta esse; unde ad unam formulam constanter & sententias suas & operationes exsequeuta est. Sicut autem etiam in errore aliqua servari potest constantia, tanto magis autem plurium pertinaci conspiratione aliis libertas eripi, tum ad commonstrandos, tum ad corrigendos illos errores, ita valuit hoc etiam in Medico negotio: tanto magis cum odiosa hominum turba, ut aliarum omnium rerum, ita physicæ etiam, & per illa Medicinæ censuram sibi sumeret, & in obloquentes non mitius quam per anathema grassaretur. Venit tempus, quo hæc usurpatio dominii impotentibus dominis eriperetur. Mirum profecto ultimam omnium

omnium fuisse Medicinam, quæ arcanam legem pristini imperii diutissime omnium servaret, cum tamen Medicis passim imputatum fuisset, quod illi legum istarum vinculum minus omnibus aliis revererentur. Erat autem arcana illa lex (la Maxime du Clergé) thesibus Aristotelico-Ecclesiasticis conformia credere, aut ad minimum profiteri. Unde factum est, ut facies doctrinæ Medicæ nihil reformata, propemodum sesqui seculo maneret eadem, qualis sub illa lege fuerat, hâc ipsa jamdum antiquatâ. Fecerat quidem impetum Paracelsus, sed rectissime in illum dici poterat (& vulgo evenit in consiliis mortalium) quod Plato Diogeni dixisse perhibetur. Invitaverat Plato cum aliis hospitibus Diogenem; hic adueniens munditiem Platonis, ad stragula usque purpurata lectis imposita deridens, minus mundis pedibus suis inscendens, adjiciebat ad reliquos hospites conversus, calco fastum Platonis, cui non inepte Plato, calcas, ait, sed alio fastu. Ab annis autem triginta ad quinquaginta cœpit hæc etiam pertinacia, antiqua sanctissime habendi, labascere; sensim sensimque labefactata est, tandem violata, imo direpta. Inundavit hinc libertas philosophandi. Distinguendum est inter philosophiam & philasophiam; & cavendum ne libertas philosophandi specioso vocabulo rem vilissimam flagitet, libertatem infrunitam dissentienti: quicquid per somnia visum sit, non saltem proferendi, sed etiam omnibus aliis præmonstrationibus præferendi; has autem omnes per illam libertatem, non solum negligendi sed contemnendi, imo condemnandi. Sed non hic est locus monita, nedum præcepta formandi. Id unum considerandum nobis sumimus, quid de NOVIS

MEDICATIONIBUS ET REMEDIIS secundum sum-

ma genera merito monendum videatur, imo, ne nobis hic aliquid imputari possit, quid dubitandum. Specimen enim inaugurale edere jussus, absit ut videri gesti- am, quemquam aliquid docere. Quamlibet enim non plane ita â subfelliis Doctorum recens confurrexi, semper tamen illud modestiæ pro regula mihi propono, ut disce- re quam docere malim. Interim cum tam familiare sit hodie DOCTORUM nomen neque sane mihi vitio ver- tendum esset, si in specimine meo proferrem, quibus no- men illud promereri intelligi possim. Et sane tanto magis convenerit proposito novum doctorem futurum nova, aut de novis docere seu disserere.

Deum autem T.O.M. supplex veneror, velit pa- ternâ suâ benedictione cœptis nostris ita clementissime adesse, ut illa feliciter succedant, & utiliter cedant.

§. I.

Nam esse veritatem, & illam quidem circa res naturales ab ipsa harum prima productione fir- mam & immutabilem, nemo credo dubitave- rit, qui paulo tranquilliore pensitatione ani- mum his rebus adverterit. Ita quidem eo ipso nihil novi circa veritatem hanc expectan- dum esse, pariter agnoverit; circa veritatem inquam realem, prout in ipsis rebus fundatur. Bene vero circa manifestatio- nem ejus, ut publice quoque dilucescat & innotescat. Ubi quidem temporum ut loquuntur injuria, an hominum incu- ria, subinde factum esse constat, ut quæ per se antiquissima es- sent, nova fierent aut viderentur, vel ipsius novi mundi exemplo.

§. II. At vero in rebus ita utilibus, ut etiam necessariæ appellari mereantur, aliter fieri debere, nemo dubitaverit. Sed ut alia omittamus, quid dicemus de Medicina nostra, in- qua

qua ab annis non multis tanta novitatis fecunditas propullulavit, ut meritissimo jure mirum videri debeat, quod Antiquitas rerum suarum in hoc genere ita summe negligens fuerit, ut quaecunque tantum illa circa medica negotia observasse aut consuluisse cordi habuerit, omnia antiquanda, & novis inventionibus in melius vertenda viderentur.

§. III. Quamvis enim antiquarum rerum quantumcunque curiosos minime fugiat aut fallat, quod etiam *in novitatibus Medicis modernis*, ignorantia & rerum & acceptionum antiquarum hinc inde multam partem habeat; tamen non magis etiam negari potest, quod aliquid revera novi etiam circa antiquiores illas res subinde ita manifesto observetur, ut ab antiquitate omni modo discrepet. Majoris quam nostrum poscit institutum, laboris foret, minutatim hujusmodi novas res medicas pervestigare, unde non solum pauciores, sed tamen potiores inde excerpere nobis sufficiet: Sed nec ita quoque potiores omnes, ut in re per se intricata, nihil interrupto filo tenendo nos adstringere audeamus, sed solum insigniores perlustrare suscipiamus.

§. IV. Innovatio quæ omnium maxime perplexos reddere possit animos, occurrit hinc inde, propioribus nostris temporibus, circa ipsam rerum immutabilium historiam, morborum inquam veras exquisitas delineationes, quomodo illi ipso facto se se gerere atque sistere soleant, ubi profecto jure meritoque scrupulum injicit, quod historiæ hujus per mille quingentos plus minus annos, constans æqualitas apud omnes medicos scriptores occurrat; cum hodie vix usquam relatio aliqua ita integra offeratur, quin vel omissione quarundam vel additione, aut præfiguratione nova insolitarum circumstantiarum, omni modo novi quiddam sistat. Ita v. g. novum profecto & inauditum dicit, qui sub maximo febrium calore sudorem erumpere solere asseverat: qui in hæctica febre Urinas valde tinctas tanquam pathognomicum signum producit: qui sudores uberes spontaneos, non tam pro ultimo hæcticæ in mortem

tem fatifcentis, & accidentali quidem, adeoque individuali symptomate recenset, sed pro signo Hecticæ, adeoque lentas febres incommode tractatis aliis, etiam intermittentibus, vestigia legentes, & si modo recte intelligantur, atque tractentur, prorsus innoxias, pro pertinacissimis illis hecticis, imperite declarat, & aliis obtrudit, simulque viam substernit introducendis novis illis relationibus & promissionibus, quomodo febris hectica jam ad colliquativos sudores prolapsa, pulcherri-
me curata sit &c.

§. V. Sane vero hæc novitas ita nobis corrumpit veram morborum historiam, ut, pro illa sincera obtinenda, nomenclatore novorum scriptorum, qui illam bona fide tractaverit, opus esset. Interim in genere de his rebus disserendo, minime dubitamus, rotunde sententiam nostram profiteri, quod antiquiores, imo antiquissimæ quæ prostant ab ipso Galeni tempore, morborum historię, si cum recentibus conferantur, nimio plus veritatis & constantis peritæque relationis nobis fiant, quam pleræque recentiores.

§. VI. Mirum inde non est, si in morbis etiam admodum familiariter obviis ingens disparitas descriptionis historicæ occurrat. Exemplo potest esse febrium cohors, de quibus quis apud varios recentiores census referatur, odiosum, sit sigillatim proferre testimonia: illud in universum certissimum est, quod apud neminem unum quicquam solidi, & quod experientiæ respondeat, circa hoc subiectum proferatur, nisi ille absolute antiquos harum rerum scriptores pressis vestigiis sequatur, & non nisi diversis verbis, idem cum illis loquatur.

§. VII. Apud quem enim Recentio-rem classicum, scriptorem, aut fecundissimarum illarum novarum theoriarum Auctorem, invenias veram discretionem febris ardentis, secundam veram sui historiam, ab aliis acutis? & novarum, profecto illarum (non existentia, sed peritia) febrium biliosarum, quatenus a cholericiis aut *καυσώδεσιν* differre deberet?

Imo

Imo ausim interrogare, apud quem nam horum nova spirantium saltem veram historicam ideam febrium continuarum in genere à continentibus differentium quærere & invenire sit integrum?

§. VIII. Interim facilius præter omnem experientiam audias, imo videas, febres malignas, & ipsas imprimis pestilentes ita describi, ut credendum esset, nullas alias tantâ commotionum vehementiâ, atque violentiâ ferocire, cum ex adverso nulla alia febris moderatius, tranquillius & modestius incedat aut procedat, quam hæ, quo magis quidem propriam suam indolem legitime sequuntur, neque individualibus accidentalibus anomaliis a propria sua indole ad aliam communio-rem in transversum rapiuntur.

§. IX. Cujusmodi indolis *novitates* propterea certe nulum bonum effectum habere possunt in arte Medica, quoniam cuivis obvium est, quod *Natura* rerum se se minime accom- modet nostris conceptibus & opinionibus, sed nos potius no- stris observationibus illam sequi quovis modo necesse habea- mus. Unde quicquid nos circa veram v. g. morborum histori- am, veras nempe illorum circumstantias, symptomata & phœ- nomina propria & perpetua recte observanda deficimus, fieri hinc aliter non potest, quin deinde in comparandis hisce reb9, & hinc eliciendo vero illarum genio, tantundem aberremus: & per consequens etiam errorem hunc necessario in ipsam me- thodum medendi transferamus, dum aliter quam vere se se ha- bet præfigurato morbo, ejusque genio, necesse est alias etiam quam veras indicationes & medicationes posthac applicari at- que destinari.

§. X. Nondum tempus est dicendi de illa *Novitate*, quâ velut per rationem à priori morbis medicationes invenire, hodie hinc inde laboratur: cum Antiquiores etiam experien- tiam magnopere in subsidium vocaverint, & veram morbi in- dolem, etiam à juvantibus & nocentibus colligere cordi habu-
B erint.

erint. Manebimus adhuc in via, ut prius de *Novitatibus pathologicis* aliqua notemus.

§. XI. Quicquid imputatur Veteribus, eripi certe ipsis non potest, quod motuum secretiorum & excretiorum diligentissimi æstimatores fuerint, & longe minus activæ efficaciarum materiarum morbidarum directe tribuerint, quam heteroclitis illarum motibus, & insufficienti exonerationi. Patet hoc satis ex eo, quod ubique potius per imminutionem causæ antecedentis, & educationem causæ continentis, mederi coram habuerint, quam per nudas humorum malè dispositorum alterationes seu correctiones.

§. XII. At plane diversà viâ incedere suscepit *Nova Pathologia*. Hæc enim unice materiarum innumeris malis modificationibus omnem culpam imputat, adeoque nihil nisi has invertere, obtundere, obvolvere, subigere, compingere, jam incrassare jam attenuare &c. in animo habet: Sensum vero harum molestiarum, quæ ab his materiis corpori incutiuntur, ita, mulcere, mitigare, lenire, imo sopire, ut motus extraordinarii (quamlibet solemniter ad molestiarum materiarum maturas eliminationes potius tendentes, quam ex opinione purè morbidae, irritationi imputandi) vel præoccupentur, vel coarcti refrænentur.

§. XIII. Novum profecto est, & non magis *veteri theoria* quam Naturæ veritati adversum & incognitum, quod in corpore animali tot fermentationes, turgescentiæ, spumescentiæ & imprimis acefcentiæ, mirificò numero gliscant & subinde emicent: cum illis, qui non cerebrinam, sed realem & experimentalem, & verè Physico-mechanicam cognitionem fermentationis intelligunt, satis simpliciter ac evidenter notum sit, quod corpus animale non solum ab aliis, quam putredinosi fermentationibus ipsa sui mixtione alienum sit: sed etiam salinas, aciditati propinquiores alterationes, immensum quantum facilius & moderatius ferat, & vix levia quædam incommoda inde persentiscat, quam putredinosas sinceriores cor-

corruptiones, non solum citissime grassantes, sed etiam damna nunquam refarcienda, & veram privationem vitæ, quæcunque pertigerunt, inferentes. Nisi quidem etiam Sphaecelum i. e. putrefactionem, cum *Musio* & si qui sunt alii hujus furfuris, aciditati grassanti adscribere velint: siquidem etiam illud novum est, alba nigris, nigra albis æquiparare.

§. XIV. Interim & illud novum est & recentissimum morum, genesin & plenam *νοσθησιν* efficaciam salium magni numeri, pro causis morborum amplecti atque retinere; interim fermentationes morbificas in corpore negare. Nempe quoniam satis milleformium figurarum in aëre præsto est, quæ per poros, certo tempore, certo modo conformatos, in corpus insinuatæ ibidem effectus illos vellicandi, pungendi, scindendi, imo alios poros obstruendi, ita edant, ut æther hoc modo a libero suo aditu impeditus, tandem ad indignabundos incursus, insultus, nisus &c. permoveatur, adeoque varias turbas agat & patiatur.

§. XV. An Vermes etiam antiqui sint? Non dubitamus; merito tamen de illis, qui ad novam Pathologiam pertinent animatam. Kircherus certe, ut inter mille reliquas fabellas, & solitas illarum amplificationes, etiam phænomenon illud Verminosæ putredinis aliquando observatum, solito more satis laboriosè exornavit: ita assensu *Langii* adhuc magis illustratus est: videtur tamen *Novitas* illa jam maximam partem iterum antiquata esse, aut certè Vermes hodiè magis dissimulari.

§. XVI. *Recentioris Novitatis est* Pathologia Mechanica Automatica, secundum quam corpus cum systemate spirularum & rotularum quasi dentatarum confertur; in quarum immenso supposito numero nemo puto inficias iverit, nihil mirum esse, si aliqua *συστάς*, aut numerus ordo & situs dentatarum rotularum facile vim pati possit. Sed puto neminem facile fore, quin maximopere admiraturus sit, quod hæ labe-actationes adeo raro, ut infrequenter homines ægrotant, ali-

quam labefactionem experiantur: aut à quo tam citò imò quantumcunque tandem tarde, restituantur; Nisi quidem ab *Archæo* fabro.

§. XVII. Sub his rebus non poterat aliter fieri, quam ut novis acceptionibus & interpretamentis, adeo nulla ratio haberetur utilium imo necessariorum vitalium excretionum, & eo tendentium commotionum, ut illæ potius undiquaque pro nudis atque puris passivis symptomatibus morbidæ irritationis damnarentur, adeoque hinc inde cohibendæ, constringendæ, sopiendæ, judicarentur. Quid vero circa hoc negotium intra viginti, ad triginta annos non dictum est novi! cum etiam è cathedris docentium, & inter specimina artis Medicæ suprema, disertis verbis negari debuerit, quod motus critici, & consequenter Periodi typicæ febrium acutarum, quicquam aliud sint, quam figmenta hominum.

§. XVIII. Interim quoque solidè certè novum est, quod apud plerosque propioris ævi Medicos, imprimis post turbas ab *Helmontio*, *Sylvio*, *Tachenio* leviter quidem satas, sed immani fœcunditate post illos multiplicatas, talis confusio census atque tribuum morborum invaluit, ut nihil solemnius esset, quam omnibus omnia communia facere, & non solum nullam diuisionem subjectorum, sed etiam nullam communicationem atque conspirationem morborum, agnoscere.

§. XIX. Unde ingens oblivio morborum ætatum, temperamentorum, & consuetudinum, aliorumque animi pathematum peculiari dispositioni impendentium. Ignorantia profunda συζυγίας ventilationum sanguinis, non solum spontanearum (quandoquidem & has pro passivo pathemate accusare ad novas res Medicas pertinet) sed etiam arbitrariorum artificialium, & moliminum seu motuum ad similes exonerationes iterum repetendas tendentium. Tanto magis autem incredulitas, quod à pristinis unius talis generis affectibus, succedente tempore transitus fieri possit & soleat ad quosdam
com

compares, in iisdem etiam, nedum diversis, regionib9 corporis.

§. XX. Unde quidem secundum hanc novam Pathologiam omnis generis morbi, omnis generis ætatibus, omnis generis corporibus, omnis generis temporibus, omnis generis animi moribus, pari periculo jugiter impendent: nisi quod Natura rerum experientiam contrariū doceat, commonstrando rem antiquissimam, sed vix ab ullo satis pensitatam, ab hac vero nova Pathologia, quantum cœlum à terra, alienam, nempe, quod singuli quilibet homines raris, & paucis (qui nempe non unius stirpis sint furculi, adeoque speciebus subalternis conveniant) morbis corripī consueverint.

§. XXI. Minime vero in novæ Pathologiæ commemoratione præterire integrum est, late patentem illam hodiernam ditionem novi profectò quolibet intuitu morbi, SCORBUTI. Quamvis enim *Scorb-Buyk* non sit novus morbus, illa tamen explicatio, quæ à lustris non adeo multis ipsi adhibetur, omni modo certe est nova. Propriissimè autem nihil aliud verius denotat, hodierna Scorbuti appellatio, quam Medicum intelligere quidem, quod patiens non rectè valeat, nescire autem propriè quâ specie morbi laboret. Unde quidem adhuc firma videtur, nuper etiam à D. D. Præsīde suppeditata ætimologia vocis Scorbuti, nempe quod, cum Slavonico idiomate *Scorb* absolute significet morbum; *Scorb-Buyk* quidem rectè, Ventris morbum, (Ileum hæmatiten Hippocratis forte) designare possit: trunca vero illa latinizantium formatio *Scorbut*, terminatione! quidem nihil, prima vero Syllaba rectè & ordine illud designet, quod volumus: Der Patient sey frantz; und fehle ihm unter vielen Dingen zum wenigsten eines/ und am gewisesten die Gesundheit.

§. XXII. Novissimum autem in Pathologia merito nominatur, quod tot novi morbi etiam in antiquissimis tribus, hodie, si non æque in doctrina Medica, certe tamen in praxi clinica, audiantur. Exemplum præbere potest, si tres vel quatuor Medici, imprimis non eadem hora, ad patientem

vocentur febre acutâ decumbentem , & ab accidentalibus causis, accidentales anomalias sentientem. Ibi promptum est de genere & indole morbi nova audire, sed rariuscule bona.

§. XXIII. Interim vt in Physiologia non deneganda est laus sua, recentioribus quibusdam inventis, imprimis autem illis, quæ ad detegendam sanguinis circulationem magis directè profecerunt; ita in Pathologia illi quoque non fraudandi sunt elogio, qui magnam affectuum præternaturalium partim verè talium, partim solum præter ordinem sanitatis evenientium, rectè sub spasticorum motuum tribum redegerunt. At vero illi (& sane non parvus est numerus) qui has res non modo non melius excoluerunt, sed illis plane in contrariū sensum abusi sunt, nulla harum laudum iusta eveniet participatio.

§. XXIV. Quodenim ē motu sanguinis circulari confecerint, quasi ad nullam partem corporis plus humoris pervenire possit, quam vasorum eo tendentium perpetua capacitas, & pulsus universim æqualis impulsus, inferat, profecto Novitas erat, utilem illam circulationis sanguinis inventionem, nempe illius utilitatem, falsitate suâ superans. Quod autem omnes motus spastici, absolute atque pure pro passivis & morbidis haberentur, & directo effectui causæ morbidæ quâ talis, adscriberentur, nisi quidem magis, certe nihil quicquam minus, absonum, erat, & improvidæ novandi promptitudini adscribendum.

§. XXV. Ne nimis diu Pathologiæ inhæreamus, nempe juxta nostri instituti ductum (alias certe immensus foret campus) delibabimus etiam *Therapeuticæ Novitates*. Therapia cum generaliter circa duo versetur, Alterationem & Evacuationem, præcipuum quidam Novitatis specimen edidit in stabiliendo alterandi & absolute corrigendi consilio, & illud omnibus evacuationibus dignitate æque ac efficaciâ longissimè præferendi commendatione: interim etiam circa evacuationes tam in speciebus, quam in remediis, non pauca, & sane non trivialia immutavit.

§. XXVI.

§. XXVI. Nempe cum in Pathologia universam nocendi energiam imputaret Salinis excessibus aut defectibus, recte atque ordine subsumere sibi visa est, quod noxii illi effectus non melius tolli atque inverti possint, quam si heteroclitica illa salia, vel per contraria obtundantur, vel per potentiora obruantur, adeoque quolibet modo suppositæ illæ discrasiae materialium in corpore, nuda & directa correctio concilietur.

§. XXVII. Licet autem subsumptio hæc de reliquo satis firma videatur, si ante omnia præsuppositum ipsum sit verum, & insuper energia remedii satis ex amussim quadret, atq; satisfaciat supposito *νοσηρῶν* saporis sive salis: ita tamen juxta simplicissimam naturalem considerationem adhuc magis profuturum utique esset, si materia illa, quæ demum operosius corrigi debet, potius directè & immediatè e corpore ejiciatur, adeoque neque mora, neque qualicunque incertitudine correctionis, demum negotium facessere possit.

§. XXVIII. Sane vero leges œconomiae animalis tanto magis posteriori huic instituto favent ac subsidio sunt, cum sine ullo artis subsidio, his legibus semper directè exonerando, corpus ab alienis atque noxiis rebus liberari consueverit; nec ibi quicquam spei aut subsidii collocetur in tentandis correctionibus. Unde quidem quotidiana hinc observatur antipraxia, inter has antiquissimas, & corporis œconomiae insitas, evacuandi potius intentiones ac inventiones, & illas novatorias purè corrigendi curiositates. Unde quidem nisi correctio illa exonerationi potius velificetur, quam illam quocunque modo turbet, nedum impediat, passim videre est novos illos & antiquitus incognitos eventus, ut vel totus affectus directè ad insolitum calamitosum exitum properet: vel ex uno malo leviori, & si rectè processisset breviori, gravius & contumacius pullulet, imo non unum tale, sed foecunda quædam graviorum malorum seges illic radices agat.

§. XXIX. Egregia, si tamen miserorum patientium fortunam

tunam excipias, harum rerum specimina exhibent nobis, tum hinc inde aliæ morborum species, tum imprimis febres. Ubi tam ex acutis per salia volatilia tractatis, quam ex intermittentibus, fortiore æstu molestis, per hæc eadem Salia, aut adstringentia suppressis, tumores hydropici, tabes hæctica, imo pthistica, angustia & anxietates melancholicæ magis quam hypochondriacæ, & reliqua cachexia, generantur: nimio abusu Absorbentium, ex acutis benignioribus, rarius intermittentes, nisi malæ fidei: facilius lentæ aut hæctica, producuntur: familiariter autem in subjectis ante hac vegetioribus, anomalæ febres, typo quidem vagæ atque fluctuantes, duratione vero contumaces & rebelles, cooriuntur. Et hoc ipsum exemplis revera ita novis, ut antiqua quidem hujusmodi specimina longe rariora reperiantur.

§. XXX. Interim evacuationum ipsarum quoque non paucæ aut leves hodie Medicinam invaserunt Novitates. Vomitiones equidem quod attinet, ridiculum sit ad Helleborismum, Hippocratis, & illo sine dubio antiquiorem, prouocare. Primo enim quis satis patienter audiat ad Hippocratis ævum pharmaciam & pharmaceuticam Therapiam extendentes? cum vix quisquam rerum medicarum æque atque monumentorum Hippocraticorum vel mediocriter intelligens, ignoret, quod tota Hippocratis doctrina magis occupetur in historia decursus & magis spontanei exitus morborum annotandâ, & jam sub relatione, jam sub porismatum observationibus formatorum Schemate, tradenda imo inculcanda, quam in concinnando systemate artificialis tractationis, & cujuscunque alterius consilii, nisi quod unice istis spontaneis successibus & eventibus morborum, respondeat & subveniat.

§. XXXI. Neque vero hoc solum, sed absurdum sit necesse est Helleborismum nudis vomendi consiliis prætexere: cum vix Tyronem lateat, quod Helleborus non magis sursum quam simul deorsum evacuet, & insuper adhuc efficaciter (etiam sine evacuatione, parcissimâ dosi, nedum majori quâ simul

mal evacuat) alterandi: (de qua re prolixè Gesnerus in *Epist. suis de Oxymelite suo Helleborato.*)

§. XXXII. At vero Hippocratem etiam vel quoslibet ejus Antecessores aut posteros, ipsum etiam Helleborum, ita promiscuè, aut si mavis, ita specificè, tot & talibus affectibus, qualibus hodie vomitiones assignantur, adhibuisse, utilior forte, sane curiosior, sed puto etiam operosior, Novitas foret commonstrare. Certe ne illud quidem ineptum aut iners esset evolvere, quomodo & quam ob rem etiam propiores quilibet Hippocratis posteri, quin sectatores, Helleborismi laudes præmaturâ quasi brevitate præterire magis quam percurrere observentur.

§. XXXIII. Proxima nec illa profecto exigua, Novitas est, quod, cum Veteres in sua Therapia veluti perpetua præparantia evacuationibus præmittere aut adjungere soliti, eò ipsò ad minimum à posteriori perpetuam œconomix corporis methodum imitari sategerint, ut prius secretionibus operam navarent, quam nudis immediatis excretionibus locum esse confiderent; ita ex adverso nova methodus satis putat, ut ipsamet interpretatur, stimulum saltem ad excernendum adhibuisse, sive prædisposita sit materia, sive non sit. Nempe, quod quidem profecto hinc inde enormiter facere amat, cum undique, etiam hinc inde absolutissimè ἀτόπως, mechanicam in ore habeat, contra primam quasi literam Alphabeti mechanici offendit, non movere, ubi non sit mobile.

§. XXXIV. Quousq; autem processit novandi verissimum cacoethes seu malus mos, ut hodie in omnibus Medicorum sermonum præambulis protestandum videatur, quod mechanicè omnia agantur. Ita certe vivi pervenimus, ut in renunciationibus legalibus legamus: Denen fundamentis Medicinæ, und principiis mechanicis gemäß. Rectissime certe sensisse, videtur Aulus Gellius lib. XV. cap. 30. pluribus quidem verbis ē quibus tamen mitiora sunt: qui ab alio vitæ genere - - - ad disciplinas serius adeunt, si forte iisdem loquacitas adhæserit, fi-

unt in illarum ostentatione - - - inepti. *Ita sane mihi
Præfidi videtur.*

§. XXXV. Proxima hujus indolis Novitas est circa
purgantia. Innititur hæc primò novæ etiam assertioni, quod
purgantia in genere non aliter agant, quam intestina stimu-
lando. Quo supposito asseritur convenientia omnium pur-
gantium, ut nullo ipsorum selectu opus sit, nisi in quantum a-
lia forte vehementiora, pro re nata mitioribus posthabenda
sint: de reliquo vero nullo selectu sit opus. Coeterum no-
vum certe prorsus est audire in hoc maxime genere lepidas in-
terpretationes, quomodo illa purgantia simpliciter stimulan-
do agant, & tamen non sint simpliciter stimulantia; simplici-
ter ut salina stimulantia agant, & tamen pleraque & imprimis
potentiora quælibet salina, hunc stimulum minime supplere
possint: & quâ nam ratione purgantia per chirurgiam infuso-
riam immediate in sanguinem immissa, tamen omnes humo-
res & vias ita stimulent, ut non aliorsum, quam ad intestina,
ê toto reliquo corpore, transmittantur, ut ibi ultimum suum
stimulum purgandi tandem absolvere possint. Sed adhuc sub-
tiliore Philosophia indiget, illud etiam mulieribus notum,
quod purgans immediate in ventriculum & intestina foeminæ
demissum, quæ infantem lactat, maximam partem, imo fre-
quentissime, in totum efficaciam illam suam stimulandi depo-
nat, seu dissimulet, & (magnetismo sine dubio peculiari, sive
nisu) per totam massam humorum ad intestina infantis de-
mum properet, & ibi stimulationem suam absolvat.

§. XXXVI. *Nova* etiam est directâ illa *laudatio*, tan-
quam generali usu eximix profuturorum *diureticorum*, in pri-
mis in genere omnium. Cum tamen nullus nisi placidus ho-
rum usus, & placidè, imo quasi tacitè excretiones hujus cen-
sus potius promovens quam provocans, constantem aliquem
eximium usum præstet: præpostera vero administratione,
non solum incommodis, sed omnino periculis inducendis sub-
inde sufficiat.

§. XXXVII.

§. XXXVII. *Diaphoresin* quod concernit reliqua quidem ejus administratio non adeo æque *novationibus* hodie obnoxia videtur, nisi quantum ad morbos & tempora morborum, quibus magis aut minus commode præscribi solet, attinet. Ubi certe in febribus multiplex occurrit præpostera ordinatio, ut quod sub declinationem paroxysmorum fieri debebat, ipsis illorum initiis destinetur: aut quod placidè & diuturniore administratione instituendum fuerat, illud brevi impetu perpetrandū suscipiatur. Sed cum hæc methodus etiam hoc ipso intuitu ab ipsa veteri Medicina, non plane aliena fuerit, non absolute illam imputabimus novæ, nisi quod bono jure ab hac exigì possit major perspicacia, postquam illam damnata veterum ignavia, maximopere præ sese ferre gestit.

§. XXXVIII. *Peculiaris est Novitas, sudationes* in distans *per Sympathiam* ut vocant excitandi. Quamvis autem videri possit hæc novitas magis ad Pharmaciam, nimirum ad media provocandi sudorem pertinere, tamen palmarium omnino est offendiculum, cum hucusque hanc artem non solum homines circumforanei & Medicinæ de reliquo ad stuporem ignari, sed prorsus illorum servi, ancillæ, & vetulæ culinariæ, præcipuâ confidentiâ tractaverint, quod, si quid etiam quo ad reliquum effectum veritatis in illa esset, inscitia tamen illa, sub necessaria opportunitate hanc excretionem provocandi, illam plerumque inutilem, non raro etiam periculosam redditura esset.

§. XXXIX. *Fontium Medicatorum* per varias evacuationes jugiter operantium præscriptio, non æque perspicere licet, an apud *Antiquiores* eodem loca fuerit, quo apud *juniores*. Quocunque tempore coeperit, certe virtuti & fidei, quæ maxime antiqua commendari solet, vix ad amissim quadrare poterit, quando vel inconsiderate & promiscue, omnibus affectibus destinatur, qui vel alia concinniore methodo tantundem opis experiri possent: vel pro ultimo subterfugio magis quam refugio usurpatur, ut quando omnia nostra tentamina irrita fuerunt, aut penitus illud *hemorrhousæ* foeminæ in

Evangelio apparet, quod omnis substantia infumpta fuerit, fero tandem patientes ad ista miracula Naturæ ablegantur. Novum autem etiam in hoc genere esse dubitari posset, nisi tam crebro hodie præ superioribus ævis contingeret, quibuslibet novis & quantumcunque sapidis, interdum etiam insulis scaturiginibus, inconditos communiter panegyricos, scribere: cujus generis fabulas intra pauca lustra non ita paucas legere, licuit. Encomia, quibus magnus numerus hominum talibus commendationibus deceptorum, ejusmodi encomiaſtas tandem ornant, vulgo quidem non imprimuntur, sed communiter vario acumine non carent.

§. XL. Omnimodo vero ad *novas therapies* referenda etiam est *curatio per transplantationes, Sympathias, Magnetismos*, in genere: si quidem de his apud antiquos adeo parum occurrit, ut non nisi per suspiciones, aliquid ipsis imputare quisquam audeat. Cœterum inter res admodum novas etiam, cenſeri ſolent hitoriæ promiſcuorum effectuum hujus Therapiæ.

§. XLI. Nempe novissimum utique est, observationes rariores, neque nisi sub specialissimis circumſtantiis forte veras, non solum imprudenter ad quoslibet crassos generales usus destinare; sed etiam citra omnem experientiam, ut rem compertam atque certam, impudenter venditare. Interim tum in hoc genere, tum aliis aliquo certe usu, si modo recte distingverentur peculiare circumſtantiæ à generalibus, profuturis, peſſundatur etiam hic ipſe, dum ineptis pollicitationibus, hinc inde non respondendo, tandem promiſcue cenſuram fabulorum incurrunt.

§. XLII. Ne vero nimium excreſcat noſter cenſus, quamvis certe in hoc genere plura adhuc monenda eſſent, tranſimus potius ad *nova medicamenta*. Diximus in præcedente claſſe, quod nova illa Methodus *alterando* potius, quam *evacuando*, corpori ſubveniendi, hodie multum inſoleſcere cœperit; mirum inde, niſi etiam medicamenta huic intentioni

tioni respondentia in usum traherentur. Sane vero adest numerosa talium farrago, quæ quovis modo materiæ potius subigendæ; quam excretioni promovendæ, directe destinantur.

§. XLIII. Sicut autem jam superius neque potuimus neque volumus dissimulare, quod etiam veteres ab hoc conceptu minime immunes fuerint, adjecimus tamen mox ex ipsa indole atque veritate rei, quod illi nihilominus huic scopo nunquam ita absolute atque directe institerint, ut non in maximo honore habuerint observationem & peritam promotionem conaminum Naturæ secretiorum & excretiorum, signa inquam atque tempora coctionum atque cresium: ita certè apud ipsos nihil reperitur, sed merito unicè novæ pharmacie adscribitur, quicquid ad variè obtundendos atque enervandos sapes & acores Salinos, hodie partim speculari, partim tentando, suscipi solet. Unde quidem nec absorbentia, neque præcipitantia, neque sub hac specie alcalia fixa aut volatilia, in veteri Medicina alicujus efficacie peculiaris laude condecorata leguntur. Sicut etiam Spodium, calcem lotam, externis usibus magis subadstringentibus, adeoque siccantibus destinata legimus: tum C.C. ust: interno usu, etiam majore spe atque fiducia, quam insigni efficacia celebratum facile colligere possumus.

§. XLIV. Quantumvis autem hodie quoque cum illis absorbentium formulis atque præparationibus variæ novitates perpetrantur; v. gr. cum ineptiis illis, C.C. coctum, & propterea sine igne philosophice calcinatum, appellatum, cuilibet alii osi longe anteposendo: ita certe inconsultius vix quicquam esse poterat, quam sub quibuslibet violentioribus ignis alterationibus, à qualibet inde revera demum nascente textura non solum idem, quod ab antiquo mixto expectare: Sed plane istius specificæ efficacie majorem exaltationem hinc sperare. Uti v. gr. à Spiritu & Sale volatili C. C. virtutes illæ alexipharmacæ, & quidem cumulativè expectantur, quas

hoc cornu in substantia exhibere, neminem hominum bonâ conscientiâ asseverare posse, constanter credimus. Unde quidem næniæ illæ quod totus cervus sit Alexipharmacus, in casu necessitatis miserrimam demonstrationem in re præsentî præbituræ essent.

§. XLV. Optandum certe sed non sperandum, ut in ejusmodi fabularum prima cunabula curiosius inquireretur, ut ad minimum hinc inde tandem innotesceret, quam frivolis narrationibus tot commenta tam confidenter superstruerentur. Sicut etiam ridiculum est magnæ tenuitati & fibrarum defectui, in sanguine cervino adscribere, quod illè propterea non concreseat; cum sanguinis cervini concreti non minus duriter, quam cujuslibet alterius feri animalis non valde pingvis, frustra, quotidie inspicere liceat, librarum pondus æquantia. Sed magis arridet fabellis ludere.

§. XLVI. Inter nova medicamentorum genera, & imprimis sub absorbentium titulo, præcipuum locum sibi vendicat *Ferrum*. Quæ vero non novitates cum hoc concreto ab annis forte XXX. in re medica susceptæ visuntur? Ubi jam aperire, jam adstringere, jam resolvere, abstergere, jam stimulare fingitur. Et sub his diversis imputationibus ita temere & promiscue ad diversos plane effectus adhibetur, ut etiam indies hinc evenientes pessimi effectus, hominibus irrationali tali præjudicio præoccupatis, non valeant persuadere, quod illa quæ oculis suis vident, magis vera sint, quam quæ à communi traditione audiverunt.

§. XLVII. Unde hodie quidem nihil novum est, sed bene antiquiorum temporum intuitu, videre homines varios, & inter hos etiam tales, quibus per ætatis imprimis circumstantias nihil tale metuendum fuerat, è febribus intermittentibus aut lentis, aut plane continuis, per remedia Martialia male tractatis, œdemata, Hydropes, mortes incurrere. Ex obstipationibus majorem pertinaciam, & tandem parem catastrophën experiri: in macilentis quidem tabem & hecti-

cam,

cam, in succulentis Hydropem, & utrinque tandem malo irreparabili mortem.

§. XLVIII. Siftit se autem in hoc si in ullo alio genere, inconsiderata illa fiducia in omnis generis præparata, eandem efficaciam spem collocandi. Ita enim dum v. gr. in una etiam larga dosi *Tinctura Martialis* per succum pomorum, non facile gr. i. Martis inesse potest, tribuitur huic par, nisi quidem major efficacia, quam *Limatura Martis* ad scrupulos etiam exhibendæ: imo pulverulentis etiam aliis *Martialibus Crocis*, quos neque potentia acida corrosiva attingunt, tribuitur aperiendi energia, non autem admittitur in animum, nedum ut ille sponte adverteretur, quod evidentissima directa operatio Martilium perpetuò sit adstrictio: accidentalis vero solum, & nunquam constanti & indubio eventu expectanda, qualiscunque vera apertio.

§. XLIV. Iterum nova tribus novorum medicamentorum constituta est, *Salium volat. urinos*. Quæ quidem alii etiam ita *sicciora seu macra*, probant: alii vero *oleosa*, & quidem oleis acribus aromaticis imbuta præferunt. Utrique sanis hominibus, nisi immoderationibus dosibus excedant, damnum non facile afferunt: facilius autem ægrotantibus: aut sane nullum commodum conciliant. Febricitantibus imprimis gravius æstuantibus, œdemata in hydropes proclivia, familiariter, & quasi per brevem manum, ita inducunt: in illis etiam, qui floridiore atque spongiosiore sunt corporis habitu, præsentaneas anxietates hoc modo in febribus acutis suscitant. Excretiones sangvineas inhibent ad minimum, aut sistunt, loco promotionis atque provocationis, qualem per effectum sangvinis attenuatorium, juxta communissimam illorum opinionem, præstare debebant.

§. L. Jam quo exemplo quæve experientia niti debuerit illa inter novos Medicos recepta sententia, quod ejusmodi Salia v. gr. *Sal. C. C. & viperarum*, non solum in specie alexipharmacos effectus retinere debeant, sed etiam generaliori illi
effe-

effectui, per diaphoresin expellendi, satisfacere soleant. Quod quidem cum legitime minime præstent, interim potius incommodis successibus hujusmodi secretionum & excretionum occasionem præbeant, commendandum erit magis circumspectæ posteritati, quo loco has novitates collocare deceat.

§. LI. *Mercurialium remediorum*, uti novus omnino est usus; siquidem duo secula, ad octodecim præcedentia comparata, certe tantæ vetustatis intuitu, non possunt Novitatis nomen adspernari: ita abusus etiam illorum temerarius, aut imperitus, res nova est. Certe enim multum hic peccari temeritate, quotidianis exemplis constat: interim non paucioribus etiam ante oculos est, quod imperitus usus & administratio, illic etiam, ubi locum habere possint & deberent, familiariter bonam spem subruat ac evertat.

§. LII. *Opii etiam usûs & nimis crudi & nimis multi & nimis promptus ac familiaris*, merito inter novissima Medicinæ novaturientis, præcipuo loco ponitur. Quamvis enim *Theriaca* atque *Mithridatium* antiqua etiam fuerint remedia, minime tamen de ita promiscuo illorum abusu Antiquitas consentit, quin facilius ex historia medica monstrari possit, quod non solum præparatio ejus, sed etiam exhibitio, non nisi primoribus viris usitata, & ut credibile est concessa atque permissa fuerit. At novum omnino est hodie plane contrarium fieri, & usum atque distributionem Opii, jam in frivolorum quorumlibet hominum quotidianos abusus temerè traditum esse.

§. LIII. Unde quidem novissimis his temporibus nihil minus novum est, quam exemplis propemodum quotidianis experiri, quomodo homines neque rationis, neque veræ morborum historiæ & indolis, quôquô modô periti, sed illotis manibus, aut ab alienis studiis, quibus impares fuerant & indociles, ad Medicinam prolapsi, jam temerariis corporis & Naturæ exagitationibus, irritando, graviter commovendo, vehementer fatigando, atque debilitando, patientes pessundent, jam ex adverso, sopiendo, cohibendo, inebriando, stupefaciendo

endo, Naturas attonitas reddant, & in oblivionem sui, rerumque suarum adducant, unde aliæ, & illæ quidem adhuc minus sublevandæ atque reparandæ debilitationes: in acutis virium dejectio, iustorum præsidiorum trepida oblivio, deliria, soporosi exitus: in chronicis, jam tumores, aut stupores paralytodes: jam contumacia obstinatissima; inprimis quando post iteratum hujus remedii abusum, Natura, tandem & illud, & tanto magis alia medicamenta pertinacissimè adspernatur.

§. LIV. In novorum medicamentorum censu non potest fieri, ut prætereamus *medicamenta varia è novis mundis ad nos advecta*. Non fert nostra intentio, ut etiam, sincere potestati sumus, species talium quarumlibet rerum prosequi: Interim illa, quæ generaliore quodam, non tam usu, quam abusu prævalescent, merentur etiam alio respectu generis seu universalitatis, notari. Merito certè hoc nomine taxatur illud, in omni genere Monopolarum, inventum, quod proinde *pulverem Jesuitarum* olim appellabant, *cortex Quinquine*. Quanta fuerit hujus corticis consumptio, quin hodieq; hic inde adhuc fiat, & quanta per hanc viam pecunia emungi contigerit Europæos, tolerabili fortassis esset cogitare: sed merito gravius offendit, quod Medico effectu longe peiores successus & eventus in gentem humanam inde pullulaverint, & indies fœcundo proventu quam maxime pullulent. Cum nuper per aliquot menses Londini agens curiositatis causa *designationes mortuorum hebdomadarias*, vulgo *the Bills of Mortality*, inspicerem, non sine causa miratus sum, quod tantus hominum numerus *tabe, of the consumption*, neque minor *Hydrope, dropsie* moriatur. Quamvis autem tabis nomine, etiam ab alia lue profectas consumptiones honorari non nesciam, & insuper non dissimulanter reliquæ tabis culpam in fumum carbonum fossilium conjici, tamen cum hic fu-

mus etiam jam à longiori tempore quotidianus fuerit, citra tantam tabis familiaritatem, vix confido luculento jure illi directe causam hujus communis morbi tribui posse: at vero semel subnati hujus affectus exacerbationem & promptiorem progressum illi simul tribuere, minime adversor.

§. LV. Ita etiam Listerus suo tempore, ante annos satis paucos, provocat ad easdem rationes publicas mortuorum hebdomatim edi solitas, in quibus Hydropem præ ceteris morbis præcipuam stragem edere, legi posse asseverat. Quamvis autem *corticis Quinquinae*, seu *Peruviani*, efficaciam, ad febres intermittentes cito & tuto curandas, & nominatim sine metu hydropis alicujus supervenientis, laudet atque prædicet, & ex adverso, longè certioris efficaciae notâ afficiat familiarem abusum spirituum ardentium: tamen cum abusus hic alibi locorum, ut imprimis in Polonia & Russia, impari prorsus prodigalitate ac ingluvie, in usum trahi consueverit, sine tam immodico hydropis in specie successu: ex adverso vero etiam alibi passim, minus consideratum atque immoderatum usum *Quinquinae*, apud *aridiores Hæctica* sequatur, apud *habitiores Hydrops*, (sicut etiam ipse, inter morbos juxta cum Hydrope, maxime omnium populares, phthisin & luem veneream commemorat) ita imposuisse, puto Viro Optimo, quod morbi hi non æque apud omnes pari præcipiti impetu emergant, mox post inauspicatū *Quinquinae* abusum. Qui vero annuas, imo ampliores hypochondriacas angustias, anxietates, tensiones, pressiones, flatulentias, alvi inconstantiam, familiariorem tamen defectum, appetitus concoctionis atq; digestionis varia conspicua vitia, magis magisque sensibilibus post hos abusus coorientia & insolescentia; tandem in *Hydropem* (in *hæcticam* enim vere *brevior* fit transitus) migrare animadvertit, habebit, puto, quo culpam hujus medicamenti evidentiorē melius

lius agnoscat, quam ut hujusmodi excusationibus assentiatur.

§. LVI. Non placet ad talia specialiora præter constans nostrum institutum, progredi ac diffundi. Optamus certe, ut è novis illis medicamentis saltem pauciora illâ laude digna sint, quæ ipsis assignatur : sed sperare hætenus, nondum integrum putamus.

§ LVII. Ultimo loco breviter mentionem facere necesse est *remediorum universalium*, quas vulgo *Panaceas* vocant. Has quidem novum aliquid esse nemo dubitare potest, qui perspectum habet, quod Antiqui potius omnia sua evacuationibus tentare cordi habuerint, quam alterationibus, ad quarum classem *Panaceæ* hæ vulgo directe referri consueverunt. At vero *novum* esse etiam *horum effectum*, adeo notissimum est, ut certe inauditam adhuc putemus hanc illorum efficaciam, qualis ipsis, vulgatis illis pollicitationibus, adscribitur.

§. LVIII. Enimvero dolendum est, quod aliqua recentius inventa, peculiaribus quibusdam non contemnendis effectibus non defraudanda, inconditâ tali universalitatis imputatione, dehonestentur, ut etiam illi particulares insigniores effectus, quibus revera paria esse possint, interim oblitterentur; ne videlicet laudem illorum ad pauciora, quasi restringendo, de universalitatis opinione ipsis aliquid detrahatur.

§. LIX. Sicut autem ad ejusmodi *novarum rerum* etiam in Medicina, *proventus* æque atque *sustentationem*, *precipuum* utique *momentum* confert, illud non ita novum: **MUNDUS VULT DECIPI**: ita nos quidem tam illi nihil obstabimus, quo minus se digna experiatur; quam etiam iis, qui hujus ministerio addicti sunt, nihil neque suadere laborabimus, neque persuadere: interim quod alia sit consideratio, atque ratio artis salutaris, ejusque veritatis in se, &

in verum usum humani generis, instaurandarum, quilibet utique, qui has res condignè æstimare meminerit, facile intelliget.

§. LX. Unde nos quidem tum allegatarum a nobis *generaliorum*, tum sub illarum complexu comprehensarum *variarum specialiorum novitatum*, ante omnia optamus atque svademus dignum, & solidum magis, quam solitum scrutinium, observationes solertes, investigationes & annotationes effectuum evidenter directorum, præ ambiguis, perpetuorum præ rarissimis, & undiquaque verorum præfictitiis, & annotationem industriam, & repetitionem ac ulteriorem experientiam peritam, imprimis citra quæstus atque jactantiæ interventum, quæ omnia bona proposita turpiter in transversum rapiunt.

§. LXI. Quis autem vivet, cum ista evenient? Interim cujus nunquam fit initium, absurdè expectatur finis. Docet certe placida observatio, quod si vel maxime major turba viam magis popularem feligere atque sequi malit, non desint tamen, nec illi etiam paucissimi, qui, velut in suos ad minimum usus, cordi habeant, attendere ac perpendere, quæ meliora sint atque firmiora, præ infidis illis atque fluxis, nec unquam sibi constantibus ausibus. Unde nos quidem hic subsistimus, DEO T. O. M. debitam laudem tribuentes, quod nobis clementissime adesse dignatus sit, eumque humillime implorantes, ut ex his etiam nostris considerationibus, utilitas aliqua in doctrinam Medicam redundet.

S. D. G.

